

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

УДК 32.001.76
ББК 66.0
П 50

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали II міжвузівської
науково-практичної конференції молодих політологів.
24 листопада 2010 р. – Рівне: РДГУ, 2011. – 194 с.

ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Ухвалено до друку рішенням кафедри політичних наук РДГУ.
Протокол № 2 від 17 лютого 2011 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Рівне – 2011

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Мельник Алла</i>	Політика пам'яті особистості	9
<i>Сайгафарова Елеонора</i>	Середній клас як основа стабільного розвитку сучасної України	11
<i>Малиновська Наталія</i>	Політика європейських держав щодо іммігрантів-мусульман	13
<i>Макарук Надія</i>	Агенти політичної соціалізації студентської молоді в Україні	16

СЕКЦІЯ 1. Теоретичні аспекти аналізу політичної модернізації

<i>Байрак Сергій</i>	Інститути громадянського суспільства і держава	19
<i>Гаврилюк Світлана</i>	Маніпулятивна складова політичної влади	21
<i>Кац Еліна</i>	Інформаційний простір і побудова громадянського суспільства	23
<i>Куницька Ганна, Троценко Валерій</i>	Проблема більшості та меншості в теорії демократії	26
<i>Мишляєв Тарас</i>	Членство в Євросоюзі як чинник трансформації національних політичних систем	28
<i>Мельник Ірина</i>	Сутність і різновиди політичного екстремізму	30
<i>Патлашинська Ірина</i>	Типологічні особливості миротворчої діяльності	33
<i>Венгринюк Лілія</i>	Статус нації як інституційованої форми та випадкове явище Роджерса Брюейкера	36

<i>Камзьол Валентина</i>	Інформаційне забезпечення діяльності громадських організацій	39
<i>Криворучко Наталія</i>	Тоталітаризм і XXI століття	42
<i>Герасимчук Іванна</i>	Роль партій у політичній модернізації суспільства	45
<i>Левчук Юрій</i>	Авторитарна і демократична моделі політичної модернізації	47
<i>Горбатюк Катерина</i>	Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку	49
<i>Гривіцький Вадим</i>	Розвиток пеніцітарної системи в умовах модернізації	51
<i>Житнік Олена</i>	Основні технології формування іміджу політичного лідера	54
<i>Левіцький Андрій</i>	Сучасні інформаційні технології як чинник демократизації	56
<i>Осадчук Олена</i>	Політичний імідж як технологія	60
<i>Стельмах Валерій</i>	Механізми представницької демократії	62
СЕКЦІЯ 2. Політична модернізація: міжнародний та регіональний досвід		
<i>Бойківський Любомир</i>	Лібералізація газового ринку ЄС: виклик для Росії	65
<i>Генега Ірина</i>	Концептуальні засади зовнішньої політики Російської Федерації	68
<i>Коваленко Людмила</i>	Європейський союз: нормативно-правове забезпечення виборчого процесу	70
<i>Петрович Інна</i>	Електоральний аналіз сучасної політичної ситуації в країнах Латинської Америки	72

<i>Руденко Катерина</i>	Націоналістичні партії Великобританії	74
<i>Стукан Ірина</i>	Особливості інтеграції Хорватії до Європейського уроки для України	75
<i>Федорак Світлана</i>	Проблема невизнаних держав Кавказького регіону: зовнішньополітичний фактор	79
<i>Брень Сергій</i>	Загальна ситуація зі свободою слова в Республіці Білорусь	81
<i>Варжель Надія</i>	Студентський революційний рух у Росії кінця XIX - початку XX ст. як фактор політичної модернізації	83
<i>Климчук Тетяна</i>	Стратегія розширення НАТО за рахунок східних країн	84
<i>Конончук Оксана</i>	Реформи М.М. Сперанського і їх роль у модернізації політичної системи Російської імперії	86
<i>Кобець Сергій</i>	Відносини РФ та НАТО на сучасному етапі розвитку системи колективної безпеки	88
<i>Мельник Наталія</i>	Проблема взаємних територіальних претензій між Україною та Румунією	90
<i>Сотніков Ілля</i>	Врегулювання конфліктів та миротворчий процес	93
<i>Філіпцов Олексій</i>	Транскордонне співробітництво як чинник європейської інтеграції України	95
СЕКЦІЯ 3. Проблеми і перспективи політичної модернізації в Україні		
Підсекція 1		
<i>Українець Віктор</i>	Профілактика етнічного екстремізму в Україні	97

<i>Карпенюк Юлія</i>	Повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту: вітчизняна специфіка	100
<i>Артемов Віталій</i>	Вплив зовнішньополітичних факторів на національні інтереси України	102
<i>Багнюк Олександр</i>	Перспективи України на сучасному етапі євроінтеграції	105
<i>Бразалук Любов</i>	Розвиток інституту президентства в Україні	107
<i>Вавуліч Олександр</i>	Проблеми базування Чорноморського флоту Російської федерації на території України	110
<i>Вусатий Борис</i>	Спортивна політика України в умовах глобалізації	112
<i>Васильєва Олександра</i>	Жіночий рух в Україні як необхідний елемент розвитку громадянського суспільства	115
<i>Галганець Сергій</i>	Вплив ЗМІ на формування електоральної поведінки громадян України	117
<i>Горбова Юлія</i>	Україна і Польща: моделі політичної модернізації	121
<i>Гольберт Юлія</i>	Діяльність молодіжних громадських націоналістичних організацій в Україні	123
<i>Градовий Павло</i>	Перший всеукраїнський референдум	125
<i>Григор'єва Юлія</i>	Особливості формування багатопартійної системи в Україні	127
<i>Дзерун Сергій</i>	Національна ідея як чинник політичної модернізації	129
<i>Карпюк Тарас</i>	Формування німецького етнодемографічного сегменту Волині 1800-1945 рр.	131

<i>Кондратюк Марія</i>	Політико-адміністративна модернізація політичної системи України	134	<i>Пшенична Олена</i>	Політична еліта як чинник демократизації в сучасній Україні	170
<i>Кравчук Інна</i>	Стратегія та напрямки розвитку екологічної політики України за роки незалежності	136	<i>Ралець Андрій</i>	Право на свободу слова і думки в сучасній Україні	173
<i>Красько Ольга</i>	Проблема реалізації прав людини в Україні	139	<i>Самчук Інна</i>	Правляча еліта в Україні: особливості формування та функціонування	175
<i>Кузьменко Віталій</i>	Інформаційна безпека України	141	<i>Сверба Людмила</i>	Громадська оцінка діяльності „помаранчевої” політичної еліти	177
<i>Ліннік Юрій</i>	Цензура і свобода слова в Україні: політичний аспект	144	<i>Сирота Дмитро</i>	Особливості оптимізації виборчого процесу на місцевих виборах 2010 р. в Україні	180
Підсекція 2					
<i>Штука Ірина</i>	Аспекти модернізації політичної системи України	147	<i>Тимошенко Віта</i>	Політичні технології в сучасній Україні	182
<i>Пікула Микола</i>	Місцеві вибори – 2010 в Рівному: погляд зі сторони	150	<i>Шимко Ольга</i>	Модернізація державного управління в контексті реформування політичної системи України	186
<i>Троян Віктор</i>	Національна ідентичність у вимірі сучасного українського суспільства	153	<i>Ярмолюк Оксана</i>	Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні	189
<i>Янчарук Олег</i>	Проблеми політичної модернізації в Україні	155	<i>Шмигельська Ольга</i>	Особливості взаємодії державної влади і молоді в процесі демократизації українського суспільства	192
<i>Луцук Марія</i>	Особливості електоральної культури в сучасній Україні	158			
<i>Макарчук Наталія</i>	Вітчизняна специфіка формування іміджу політичного лідера	160			
<i>Мищук Ольга</i>	Вектори еволюції політичної культури сучасної України	163			
<i>Овдійчук Ірина</i>	Проблема демократичності виборчих технологій на президентських виборах 2010 р. в Україні	165			
<i>Ошурко Юлія</i>	Діяльність політичної опозиції як складова демократизації в сучасній Україні	168			

зможе всі зусилля та ресурси спрямувати на соціальну адаптацію матеріально незабезпечених громадян і розв'язати остаточно проблему бідності. Розв'язання проблеми бідності без опори на великий національний капітал та середній клас – соціальна утопія. Будь-яке суспільство і держава мають знаходити гармонійний баланс між багатими, „середнім класом” і бідними. В іншому разі виникають соціальні конфлікти, і суспільство „розривається” зсередини”.

Відтак, те, що існування „середнього класу” необхідне для функціонування стабільного суспільства, а, отже, й сильної держави, – аксіома. Тому завдання для України полягає в тому, щоб „середній клас” в країні не тільки зростає кількісно і змінювався якісно, але й брав активну участь у творенні громадянського суспільства, не був відчужений від процесу формування влади, а відтак став локомотивом економічного, соціального і духовного прогресу.

Малиновська Наталія

*(студентка 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”,
наук. керівник – к.і.н. Герасимчук Т.Ф.)*

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ ЩОДО ІМІГРАНТІВ-МУСУЛЬМАН

Помітне зростання чисельності мусульман в Європі – феномен останніх двадцяти років. Це спричинено не лише хвилею міграції, а також і культурними та соціальними змінами у світогляді мусульман.

Перші мусульмани-іммігранти з'являються в Європі на початку ХХ століття. Це було зумовлено столітньою колоніальною політикою європейських держав та використання їх як дешевої робочої сили в сільському господарстві, на оборонних заводах тощо. Під час Першої світової війни мусульмани з територій Північної Африки примусово поповнювали лави військових у європейських арміях, зокрема, у французькій, яка зазнавала величезних втрат на німецькому фронті.

З отриманням незалежності африканськими республіками кількість іммігрантів продовжувала зростати. Протягом подальших десятиліть відбувається європеїзація мусульман та спроба інтеграції їх у суспільства європейських держав. Однак, частині мусульман, народжених в Європі, було досить важко, а часто і не вдалося інтегруватися в суспільство. Як єдиний вихід для них – було повернення до ісламу.

Зміни в суспільствах європейських держав відбулися наприкінці 90-х років ХХ століття. Теракти, здійсненні членами ісламських організацій, посяли паніку та вороже ставлення до мусульман у ряді європейських держав. У 1995 р. здійснено серію терактів у Паризькому метро, в 2004 р. терористи одночасно підірвали чотири пасажирські потяги в Мадриді, в 2005 р. здійснено шість терактів у метро та рейсових автобусах у Лондоні. Внаслідок цих подій європейські уряди змушені були витратити великі кошти з бюджету для забезпечення безпеки своїх громадян і держав з метою запобігання нових терактів. Також уряди європейських держав починають змінювати свою політику щодо мусульман, які проживають на їхніх територіях.

Показовий характер носять законодавчі процеси у Франції, де проживає найбільша кількість мусульман в Європі (за різними даними на 59 млн. французів нараховується 4 – 6 млн. мусульман). 15 березня 2004 р. був прийнятий закон, який забороняє носіння релігійного одягу і символів. Його дія поширюється лише на державні навчальні заклади середньої освіти (школи, ліцеї). У 2009 р. було заборонено купатися в басейнах у мусульманському одягу.

Ще під час передвиборчої кампанії лідер партії «Союз за народний рух» та на той час кандидат у президенти Ніколя Саркозі заявляв, що паранжі немає місця у Франції. У 2010 р. за ініціатииви Н. Саркозі почався розгляд питання про заборону носіння паранжі. Закон про заборону на носіння паранжі був прийнятий обома палатами французького парламенту та затверджений Конституційним судом. Французьке суспільство поділилося на прихильників та критиків даного закону. Закон стосується не лише жінок, що носять паранжу (штраф 150 євро), а й осіб, які змущують до носіння нікабу, паранжі, бурки. Їм загрожує штраф в розмірі 30 тисяч євро та позбавлення волі терміном на 1 рік.

Тенденція прийняття законів, що стосуються зовнішнього вигляду мусульманок простежується по всій Європі. Окрім Франції, чисельні мусульманські общини нараховуються в Німеччині (3,4 млн), Великобританії (1,6 млн) та Італії (1 млн). Наближається до мільйона чисельність мусульман у Нідерландах. Окрім того, в Європі проживає велика кількість нелегальних мусульман-іммігрантів.

У бельгійському місті Шарлеруа Адміністративна рада прийняла рішення, згідно якого учням забороняється демонструвати символи своєї віри в стінах навчального закладу. Також заборона стосується носіння будь-яких політичних, філософських, релігійних атрибутів. Офіційне носіння нікабів і хіджабів у всіх громадських місцях було

заборонено нижньою палатою парламенту Бельгії в травні 2010 р. Формальний привід звучав так – «неможливість ідентифікації особи».

З початку поточного року в Нідердандах розпочався судовий процес над членом парламенту Гіртом Віддерсом за підбурювання до ненависті та дискримінації мусульман, він виступає проти ісламізації країни. За цим судовим процесом стежить вся Європа. Рішення суду має провести лінію між свободою слова і релігійною нетерпимістю. В 2009 р. партія Віддерсома отримала найбільше місць у Європарламенті від своєї країни. В середніх школах та вузах Нідерландів заборонено носити одяг, що закриває обличчя.

Несподіваною стала ситуація у Швейцарії. З метою недопустити подальшої ісламізації країни, ультраправа Швейцарська народна партія ініціювала референдум, на який виносилося питання про заборону подальшого будівництва мінаретів. 57,5 відсотків громадян Швейцарії висловилися проти побудови нових мусульманських будівель. Як наслідок, члени мусульманської спільноти, яка нараховує близько 400 тисяч чоловік, погрожують акціями протесту проти дискримінації і порушення норм віросповідання.

Політику інтеграції мусульман-іммігрантів інтенсивно проводять у Німеччині. Уряд прагне інтегрувати імігрантів турецького походження, вимагаючи від них не лише дотримання законів, а і розмовляти німецькою мовою. Політика спрямована на те, щоб німецькі мусульмани ідентифікували себе з Німеччиною. В школах запровадили вивчення ісламу, а федеральні органи влади виділяють кошти для підготовки вчителів ісламу в університетах та вивчення мови іммігрантами. З нагоди двадцятої річниці об'єднання Німеччини у своєму виступі президент Крістіан Вульф визнав іслам частиною Німеччини. Канцлер ФРН Ангела Меркель неодноразово у своїх промовах також наголошувала на необхідності засвоєння іммігрантами, зокрема вихідцями з мусульманських країн, європейських цінностей та культурних норм.

Однією з головних причин проведення політики інтеграції мусульман у західноєвропейські суспільства є складна демографічна ситуація в Європі й зменшення «корінного» європейського населення. Внаслідок феміністської пропаганди та прагнення зробити кар'єру європейки не поспішають народжувати, вважаючи дітей завадою у веденні «нормального» способу життя. Стабільно висока народжуваність є у мусульманських сім'ях, чому сприяє релігія.

Попри незадоволеність мусульманських общин прийнятими законами, європейські уряди прагнуть на законодавчому рівні забезпечити інтеграцію мусульман у суспільства своїх держав. Вони

хочуть забезпечити спокій і безпеку своїм громадянам та діють в межах національних інтересів. Ворожість і несприйняття ісламу породжується незнанням та нерозумінням цієї релігії, а також терористичними актами радикальних ісламських угруповань. Крім того прийняті закони, що обмежують права мусульман, потрібні і для їхнього захисту. В європейських країнах рівень насильства по відношенню до мусульман в останні роки значно зріс.

Макарук Надія

*(студентка 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”,
наук. керівник – к.і.н. Невинна Г.Я.)*

АГЕНТИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Під соціалізацією (від лат. socialis –суспільний) розуміють процес засвоєння людським індивідом певної системи знань, норм і цінностей, які надають йому можливість функціонувати як повноправному членові суспільства. Агенти політичної соціалізації відіграють найважливішу роль у процесі її розвитку й становлення. До безпосередніх агентів політичної соціалізації належать політичні інститути й організації – держава, політичні партії, рухи, політичні еліти й лідери. До агентів політичної соціалізації належать не тільки власнеполітичні, але й ті, що не стосуються безпосередньо політики: сім'я, ровесники, однокурсники, сусіди по гуртожитку, система освіти і цілому, церква, професійні, студентські організації, культурні й спортивні об'єднання, тощо. Важливими агентами політичної соціалізації є ЗМІ, які справляють значний вплив на формування особистості.

Отож, серед агентів політичної соціалізації українських студентів слід виділяти такі:

1. Родина. У родині закладаються політичні переконання, пристрасті, переваги, політичні інтереси та визначається рівень політичної довіри. В наш час, коли критерії загальнолюдських цінностей є доволі розмитими, нові ідеали ще не сформувалися, а явища багатопартійності та плюралізму існують на тлі нестабільної економіки, сім'я може виступати тим «притулком», де особистість отримує емоційну підтримку своїх політичних уявлень. Поряд з іншими агентами політичної соціалізації, родина має вплив на

Наукове видання

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ:
СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Підписано до друку 17.02.2011 р. Формат 60x84.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 10,95. Замовлення № 101/1. Наклад 300.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненський державний гуманітарний університет
33028, м. Рівне, вул.С.Бандери,12

П 50   **ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ
ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали
II міжвузівської науково-практичної конференції
молодих політологів. 24 листопада 2010 р. – Рівне:
РДГУ, 2011. – 194 с.

УДК 32.001.76
ББК 66.0

© Рівненський державний гуманітарний
університет, 2011